

ST. OLAV

Nr.
37—38

Oslo, 9. okt. 1941

53. årg.

«St. Olav» utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. i hende senest 14 dager før hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen søndag aften, manuskript innen fredag aften. «St. Olav»s telefoner: Redaksjon og ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat 30487. — «St. Olav»s ekspedisjon og forlag, Akersveien 5, I, er åpen hver dag kl. 10—3. Onsdag lukket. Utbetalinger kun tirsdag kl. 1—2.

INNHold: Bønn om fred. — I Rosenkransmåneden. — Bønnens Apostolat. — St. Birgittas død. — Spørsmål og Svar. — Herhjemme. — Et lite kursus i kirkelatin. — Tollfri tanker.

Fra Vikariatet

Bønn om fred.

Vår hellige Fader paven anmoder biskopene over hele verden om å foreskrive særlige bønner for oktober måned, rosenkransmåneden, for å oppnå av Gud at prøvelsens dager må bli forkortet for Kirken og den stakkars menneskehet. Derfor ønsker hs. Hellighet at den store kristne familie ennå en gang skal bli kalt sammen til å være én røst og ett hjerte i en stor og høytidelig fellesbønn om fred.

Vi forordner derfor for vårt Apostoliske Vikariats vedkommende at bededagen 31. oktober helt skal bli viet bønnen for fred *med felleskommunion for alle troende* og med særlig bønn for fred i aftenandakten.

De troende anmodes på det mest inntrengende om fulltallig å etterkomme denne oppfordring og også ellers vise ved flittig deltagelse i gudstjenesten — nå i oktobermåneden i rosenkransandakten — at de setter hele sin lit til Gud, som alene kan hjelpe oss i vår nød.

Bønn om fred som skal bes i aftenandakten etter „Miserere“

Fulle av sorg og smerte over den grufulle krig som herjer folk og nasjoner, tar vi, gode Jesus, vår tilflukt til ditt kjærlighetsfulle hjerte. Vi bønnfaller deg, all miskunns Gud, om å gjøre slutt på denne skrekkelige hjemsøkelse og vi trygler deg, fredens Gud, om å gi oss den fred som vi alle lenges etter.

Ved ditt guddommelige hjerte har du tent kjærligheten i verden for at all strid måtte opphøre og bare kjærligheten måtte herske. Mens du dvelte her på jorden viste du den største medfølelse med alle ulykkelige. Å, måtte ditt hjerte også i dag la seg røre ved synet av de redsler som denne blodige krig har brakt over oss. Miskunn deg over de mange mødre som sørger over sine sønners skjebne. Miskunn deg over de mange familier som har mistet sitt overhode og sin forsørger. Miskunn deg over den hele verden, særlig det ulykkelige Europa, hvor så mange ruiner opphoper seg.

Særlig ber vi deg om å vise miskunn mot vårt kjære fedreland, Norge, som er blitt et offer for krigens krefter. Vi vet at også vi har fortjent å bli straffet, fordi vi så ofte har glemt dine bud, navnlig om søndagens helligholdelse og om renhet i og utenfor ekteskapet. Men angerfullt bekjenner vi disse synder og lover bot og bedring. Derfor, Herre, spar vårt land og vårt folk framover og gi oss fred og frihet så vi med hellig glede kan tjene deg.

Herre Jesus, du, som med prisen av ditt blod har gjort menneskene til brødre, vekk hos de styrende og hos folkene et fredsommelig sinnelag, så de stridigheter som sonderriver nasjonene bli-

bilagt og menneskene igjen rekker hinannen hånden til fred. Liksom du hørte en gang apostlen Peters nødsrop: «Herre, frels oss, vi går under» og befalte det stormende hav å bli blikk stille, så hør også i dag nådig vår inntrengende og tillitsfulle bønn og gi verden fred.

Og du, saligste jomfru Maria, som så ofte under store hjemsøkelser har vist din makt over din guddommelige Sønnns hjerte, hjelp også denne gang, frels oss ved din forbønn. Amen.

Oslo, den 29. september 1941.

† Jakob Mangers
Apostolisk Vikar, biskop av Selja.

I Rosenkransmåneden.

Oktober måned er jo i særlig grad helliget *rosenkransen* — vi samles jo der til de aftenandakter hvor Kirken gir oss anledning til i fellesskap å møtes i betraktning og bønn ved dens hjelp. Hvor stor denne hjelp er har *pave Leo XIII* gitt uttrykk for gjennom en rekke rundskrivelser, som han i 1890-årene utsendte hver oktober måned — rundskrivelser som har bevart den aktualitet den evige og uforgjengelige sannhet alltid utstyrrer sine bærere med. Vi leser således i rundskrivelsen av

1891:

Blant de forskjellige bønnen hvormed vi ærer Gudsmoren vil vi særlig henvisse til *rosenkransen* og anbefale denne bønn. Den kalles en krans fordi den sammenbinder de store mysterier om Jesus og hans mor, om deres gleder, lidelser og seire. Når en i betraktningens stund gjennomgår disse opphøyede mysterier i en bestemt rekkefølge får de en forunderlig rik evne til å styrke troen, beskytte mot vranglære og befeste det gode.

1892:

Ved hjelp av *rosenkransen* søker Kirken å få sine barn til å innrette sitt liv og sin livsførsel etter vår hellige tros vesen og forskrifter. Ti når ifølge det guddommelige utsagn «troen er død uten gjerninger» fordi troen får sitt liv fra kjærligheten og kjærligheten alltid avføder en fylde av hellige gjerninger, så kan mennesket naturligvis ikke høste evighetsfrukter av en tro som ikke preger og former hele dets liv. «Hva gagnar det, brødre, om noen sier han har troen men ikke har gjerninger? Kan troen da frelse ham?» Disse mennesker vil få en langt strengere dom av Kristus, vår felles dommer, enn de andre som ikke kjenner den kristne tro og lære, og som derfor ikke lever anderledes enn deres tro befaler dem. De har jo en ringere skyld fordi de må savne evangeliets lys. Og for at troen, som vi altså skal kjenne på dens frukter, må blomstre skjønnere og rikere blir vår sjel gjennom *rosenkransbønnen* på underfull måte styrket i det godes tjeneste.

1893:

Gud kan ikke pålegge et menneske en større straff enn å la det glemme de evige goder og hele livet igjennom la det svelje i sanselige nytelser. Men denne fare vil de unngå, som idet de rettelig ber *rosenkransbønnen* ofte og oppmerksomt betrakter dens herlige mysterier. Ti disse opplyser den kristnes ånd så de skuer de goder om hvilke vi, skjønt de nå er skjult for våre legemlige øyner, dog fullt og fast tror og er sikker på at Gud har beredt alle som «elsker ham». Av dem lærer vi at døden ikke er en tilintetgjøring som slutter og ødelegger alt, men bare en gjennomgang, en omskiftning av livet. Vi lærer også av dem at veien til himlen er åpen for oss alle, og idet vi ser at Kristus er vendt tilbake til himlen husker vi hans forjettelse: «Jeg går for å berede dere en bolig.» Vi lærer av dem at det vil komme en stund da «Gud vil avtørke hver tåre» og det «ikke skal være sorg og klage, ei heller smerte mer», men hvor vi skal bli Gud lik fordi vi stedse skal bo hos vår Herre, skue ham som han er, øse av salighetens strøm og være de helliges medborgere i samfunn med vår opphøyede dronning og mor, Maria.

1894:

Beundringsverdig er også måten på hvilken disse opphøyede og betydningsfulle mysterier fremstilles i *rosenkransen*, idet enn dog de minst opplyste blant alle som ber vil kunne fatte dem. Ti troens og lærens hoveddeler fremstilles i *rosenkransen* ikke så meget som betraktningpunkter, men mer som kjensgjerninger idet de vises oss som de er foregått, og med de dem ledsagende særlige steds-, tids- og personsforhold fengsler sinnet på opphøyet måte og derved beveger og gagnar på egen vis. Og da disse mysterier vanlig innprentes allerede fra barndommen av er det en helt logisk følge at enhver som besitter sann kristelig utholdenhet i sitt bønneliv kan overveie de enkelte mysterier, etter hvert som de nevnes, på en for hjerte og ånd naturlig måte.

1896:

Hvem vil anse en selv nok så stor tillit til den hellige jomfrus beskyttelse og bistand for overdreven? Ganske visst tilkommer det ene Kristus den fullkomne midlers navn og øvrige egenskaper, fordi han alene, menneske og Gud, gjeninnsatte menneskeslekten i den høyeste Faders nåde: «Det er en midler mellom Gud og mennesket i mennesket, Kristus Jesus, som ga seg selv til løsepenger for alle.» Men som den hellige Tomas av Akvina sier: når «intet er til hinder for at også andre i en viss henseende betraktes som midlere mellom Gud og mennesket for så vidt som de «dispotive og ministerialiteter» bidrar til menneskets forbindelse med Gud» som f. eks. englene og de hellige, profetene og prestene i den gamle og nye pakt, så tilkommer dog denne æresbevisning i ennå høyere grad Guds mor. Ti en kan ikke forestille seg noen som i den grad som Maria har bidradd eller vil bidra til menneskets gjenforening med Gud.

1897:

Under rosenkransbønnen skjer det etter Herrens bønn en stadig gjentaen av englenes hilsen til Guds mor. En kan mulig i første øyeblikk mene, at denne

gjentaen på sett og vis ikke lar seg forene med den ære vi skylder Gud alene, og at den derfor kan nære påstanden om at vi har større tillit til Marias beskyttelse enn til den guddommelige allmakt. Men en slik fordom er ikke i overensstemmelse med sannheten. Den katolske tro lærer oss nemlig at *måten* hvorpå vi skal oppsende våre bønner til den treenige Gud er helt forskjellig fra den hvorpå vi anroper Guds mor og de hellige. Ti i Gud anroper vi kilden til alle goder og nådegaver, mens vi i de hellige ikke ser annet enn forbønnens talsmenn. Bønnen, sier den hellige Tomas av Akvina, kan anta to forskjellige skikkelser: Enten ber en noen om noe som han selv kan gi, eller en ber om at han vil oppnå et eller annet for oss hos en annen. Til Gud alene oppsendes den første slags bønner, ti alle våre bønner må være underordnet nådens og herlighetens gave som Gud alene skjenker i følge skriftens ord. Den andre slags bønner oppsender vi derimot til englene og helgene, ikke fordi Gud ved dem skal erfare vår bønn, men for at den må bli bønhørt formedels talsmannens fortjeneste. Derfor sies det i apostelen Johannes' åpenbaring, at «røken av røkelsen, som er de helliges bønner, oppstiger fra englens hånd til Gud».

„BÖNNENS APOSTOLAT.“

Redigert av sogneprest Høgh, forbundets leder for Oslo Vikariat.

Bønneintensjoner for oktober:

- I) Innerligere andakt til Rosenkransdronningen.
- II) Israels omvendelse.

I.

Hvordan skal vi komme gjennom vinteren? Er ikke dette blitt det store spørsmål for alle og enhver? Og så regnes det ut kalorier og vitaminer, samles forråd og planlegges kriseholdning, lesecirkler, sammenkomster. Rett og riktig og klokt alt sammen. Men sjelen?

Sjelen har også sitt liv, ikke mindre viktig og krevende enn det fysiske og intellektuelle liv. Også den trenger omsorg og næring om den ikke skal leve i en vedvarende krisevinter. Gi derfor også den en aldri så liten plass i all din omtanke for vinteren! Litt omtanke, omsorg og arbeid for sjelen vil ikke minst bidra til å komme vel gjennom den.

Rosenkransbønnen og andakten til Rosenkransdronningen er her et av de beste midler vi har fått i hende. For rosenkransbønnen fører oss like inn i Jesu liv og frelserverk, i Hans budskap og Hans lære. Den viser oss Frelserens kjærlighet i all dens vidunderlige skjønnhet. Og da livet for et hvert menneske blir avgjort av dets stilling til Jesus Kristus, så det ene nødvendige for oss blir å finne fram til Ham og Hans bud og krav til oss, skulle og burde vi ikke forsømme den nådegave til erkjennelse og forståelse av Frelseren

som rosenkransbønnen er. I den kan vi hente den hjelp til lys og fred vi nettopp nå trenger mest til. Rosenkransbønnen, særlig fellesbønnen i hjemmet, er det beste mentalhygieniske middel mot tidens opprevne og forjagede livsforsel.

Andakten til Rosenkransdronningen går hånd i hånd med rosenkransbønnen, for vi kan ikke betrakte Frelserens liv uten å minnes Maria og betrakte også hennes liv. Det fletter seg jo inn i Hans liv og knytter seg fast og uadskillelig til det, slik som også vårt liv burde og skulle være knyttet til Frelseren i tjenende sinnelag. Ved å fordype oss i livsforbindelsen mellom Jesus og Hans mor Maria, vil vi derfor finne fram til det beste middel mot tidens nød.

Erkjennelsen av denne sannhet er det som får Kirken til gjennom Bønnens Apostolat å mane de troende til innerlig andakt til Rosenkransdronningen. Kirkens ønske og mål er å se gjenopplivet og fornyet den katolske skikk med felles rosenkransbønn i hjemmet, både i de enkelte hjem og i det store felles hjem som er menigheten. Enn om vi fulgte dette innerlige kall til åndelig samling og skapte en fredens oase i alt jaget: En liten del av hjemmets liv reservert til å la lyset fra evigheten skinne inn i hverdagens enstonige og bekymringsfulle trellsomhet?

La oss alle med hel og full hengivelse gå inn for denne sak, hver i vår krets, og derfor be med Bønnens Apostolat:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil gi oss alle en innerligere andakt til Rosenkransdronningen, derom ber vi deg, bønhør oss!

II.

...I brevet til Romerne, IX.—XI. kapitel taler apostelen Paulus varmt og innerlig om sitt folks tragiske skjebne: deres kall og utvelgelse og den ulykke som ramte dem fordi de var utro mot Guds kall. Like fullt toner frelsesvissheten gjennom apostelens forkynnelse, en visshet som får uttrykk i disse vidunderlige ord: «Jeg vil ikke, brødre, at de skal være vitende om denne hemmelighet, så de ikke skal holde dere selv for kloke, at det for en del er kommet blindhet over Israel, til hedningene er kommet fulltallig inn, og da skal hele Israel frelses, som det står skrevet: «Fra Sion skal Frelseren komme, og Han ska vende ugudeligheten bort fra Jakob. Og dette er min pakt med dem når jeg får tatt bort deres synder» (Rom. XI, 25—27).

Når vi som kristne leser disse apostelens inn-trengende og gripende ord: «Brødre, mitt hjertes ønske om min bønn til Gud for dem er at de må bli frelst» (Rom. X, 1), da må også vi uvilkarlig bli grepet av det samme brennende ønske. Og dette ønske former seg nødvendigvis til en innerlig bønn for dem, at de må lære å kjenne og erkjenne Jesus Kristus, lære å erkjenne og å elske Ham som Han har elsket dem og søkt dem for å føre dem til sannheten. Derfor har Bønnens Apostolat nettopp tatt opp bønnen for Israels omvendelse som misjonsintensjon for oktober. I Kirkens ånd og med Kirken vil vi derfor alle be med Bønnens Apostolat:

«Jesu høyhellige hjerte, at du vil gi Israel omvendelsens nåde, derom ber vi deg, bønhør oss!»

St. Birgittas død.

Av Selma Lagerlöf.

Ved Birgittafestlighetene i Vadstene på 550 årsdagen for hennes død, 23. juli 1923, ble følgende tale av Selma Lagerlöf lest opp i Vadstena klosterkirke. Nå i 1941 er det 550 år siden at den store svenske seerske og ordensstifter ble kanonisert. I den anledning bringer vi hennes berømte landsmanninnes poesifylte og innfølede ord.

I juli måned 1373 ligger en gammel kvinne syk i Rom, i et lite hus ved Campo dei Fiori nær Tiberstranden. Huset er uanselig men godt vedlikeholdt. Med sin urtegård, sine små men luftige værelser og sin sterke port gir det inntrykk av trygghet og orden i en by hvor de gressbevokste gater sperres av rester av ødelagte kirker og hvor jordskjelv, pest, hungersnød og aldri opphørende feider har brakt innbyggerne til fortvilelse og forvillelse.

Hverken den syke eller noen av hennes omgivelser tror at sykdommen er til døden. Hun lider mest av alt av svært sjeelig mismot og alle tror at så snart hun har overvunnet dette vil hun reise seg og gå tilbake til sitt daglige arbeid. Livet om henne går som vanlig. Hele husveggen til gaten er kantet av en hel rekke krøpinger og syke, kvinner og menn om hverandre. En gammel tiggerske som intet feiler sitter nærmest ved porten og føler seg som vertinne for alle disse stakler, fordi hun har sittet her på samme plassen og tatt imot almisser siden den hellige kvinne fra Norden for omtrent tyve år siden flyttet inn i Signora Pappazzuris hus. De engstelige syke henvender seg til henne som synes å være så kjent med de i det lille hus, for å spørre henne ut om den store undergjørerske, om hennes makt virkelig er slik at de har håp om å bli hjulpet. Og tiggersken svarer dem som hun nå har svart alle de mange andre hjelpesøkende år igjennom: «Hvorfor tror dere at jeg sitter utenfor denne port? For å be om almisser? Da kunne jeg jo like godt være utenfor en kirke. Nei, jeg er her fordi det er min kjærlighets lyst å bevitne de Guds undere med helbredelse av syke og lægedom for spedalske, som skjer her daglig!»

Hun forteller de ivrig lyttende at den hellige kvinne kom til Rom i jubelåret, en pilegrim som alle andre, med lite følge og alle i pilegrimsdrakt. «Men hvilken høyhet omstråler henne ikke trass i botsdrakten! Hun er en edelbåren, en fyrstinne — ja, man sier at hun i sitt eget land har vært dronning!»

Den mektige kvinne som gamle Assunta taler om ligger imidlertid på sitt leie og kjemper en hard kamp. Hun holder øynene lukket, leppene er hardt presset sammen, hendene fast knyttet om et lite krusifiks. Svetten perler fra pannen ned på kinnene. Hun ligger helt stille som en som lider svært men ikke vil la noen se sine lidelser. Stemmer hviker uavbrudt i hennes ører, ord så fulle av hån og så skrekkelige at hun tror de kommer fra onde ånder som vil lokke henne til frafall fra Gud. De onde ånder vet hvilket punkt hun er mest sårbar på. De vil vise henne at de syner og åpenbaringer, som har vært hennes ære og trøst ikke er annet enn deres verk.

Den syke søker å si dem imot, men med sinte og knurrende stemmer svarer de henne og beviser om og om igjen at hun hele sitt liv igjennom bare har gått deres ærend. Til og fra går en middelaldrende kvinne med et lyst og mildt ansikt. Hun bøyer seg over leiet men den gamle er bare opptatt av sitt. Hun synes ikke å vite at det er andre til stede. Så går den yngre kvinne atter ut i forværelset for å si til alle dem som venter der at hennes mor fremdeles er lidende og at hun ennå ikke kan tale med noen.

Derute sitter noen av dem som hører til fru Birgittas husstand i Rom og fører hviskende tale med de mange mennesker som er kommet for å rådspørre den nordiske seerske. Fremmede som gode venner om hverandre. Det ses sendebud fra pave Gregorius i Avignon, som ber om opplysninger angående et Guds budskap fru Birgitta har sendt ham og som er vanskelig å tyde. Det finnes nordiske pilegrimer som fører bud med seg om det klosterbygget som nå foregår i Vadstena. Det finnes fornemme romerinner som vil ha råd om sine sønners og døtres fremtidige livsbaner. Her sitter jevne kvinner

som søker hjelp for sykdommer, og her sitter valfartende munk og nonner, som ikke ønsker annet enn til trøst for sjelen å få se henne som så ofte i sine drømmer og syner har skuet Gud. En forteller det ene bevis etter det andre på hennes store seergave. «Sannelig,» sier en munk, «er denne kvinne et Guds talerør! De mektige skjelver for hennes straffedommer, men til de fattige og bekymrede kommer hun med trøst og husvalse.» Slik sitter en i stillheten og vitner —

og uten at en vet hvorledes fylles rommet med andakt og en høytidsfull stemning. Den lyse milde kvinne, som er den helliges datter Katarina, åpner atter døren til kammerset og lister seg inn. Mens hun er inne hos den syke blir alt stille. Noen av de ulykkelige som har ventet, at den underbare Kristi brud som hviler derinne skal kunne helbrede dem fra sykdommer for hvilket de intet annet sted har kunnet finne noe botemiddel, faller på kne og strekker armene mot døren. I de skjelvende hender holder de rosenkransen og mens perlene glir mellom fingrene framvisker de «Pater noster» og Ave Maria. Fru Katarina har latt døren stå åpen og fra den sykes værelse trenger en svak stønnen, en stille jammer.

Da blir alle de derute i forrommet grepet av stor medlidenhet overfor den hellige kvinne, som har lettet så mange syke for deres lidelser men nå selv er falt som et offer for smerten. Med en gang begynner de alle å be og fru Katarina kneler sammen med dem og hvísker som de: «Pater noster, qui es in coeli

Hun kalles inn til morens seng og etter en stunds forløp meddeler hun med skjelvende stemme men med øynene lysende av glede at hennes mor etter i lang tid har lidt under onde ånders hjemsøkelse nå i dag har sett Kristus! Han åpenbarte seg foran alteret i kammerset og «så sa Kristus til mor at nå var hun prøvet nok. Nå skulle hun holde seg beredt til en stor glede, ti på femte dagen etter denne skulle hun innvies til nonne og abedisse i Vadstena foran hans alter».

Alle de fremmede fjerner seg — i sorg over at seersken skal forlate Rom men oppløftet i sine sinn over å ha vært vitner til Guds nåde mot sin tjenerinne. Men for alle dem som tilhører fru Birgittas hus synes dette budskap å være det herligste hun har fått.

Endelig kommer befrielsens time. Den lange valfarten som begynte for fire og tyve år siden skal nå avsluttes. De får alle vende tilbake til sitt eget land, de skal få rykke inn i det prektige kloster hjemme i Vadstena og der fortsette å tjene henne. For lengst glemte bilder svever for deres øyner — de ser lyse bjerkestrær, små blinkende vann og mosegrodde gårder ved bredden av veldige, svartgrønne furuskoger. Blant de som gleder seg mest er den gamle underprien fra Alvaska som har fulgt Birgittia helt siden hun forlot Sverige og som ved hennes side har knelt på de hellige steder i Palestina. Det er ham som har oversatt det meste av det som himlens hellige har talt fru Birgitta og nå skal han endelig få vende hjem til en taus og stille klostercelle, til et liv uten farer og nød, bare oppfylt av bønn og rolig arbeid. Ved hans side er hans venn og medhjelper magister Petrus Olofsson fra Skenninge, fru Birgittas skriftefar, som nå gleder seg til å

få følge sitt skriftebarn til det nødstedte fedrelandet, hvor en har hørt store rykter om hennes viten og makt.

Her i Rom finnes også fru Birgittas sønn hr. Birger Ulfsson, som reiste dertil for å følge sin mor til det hellige land og som stadig lenges hjem til hustru, barn og jordegods i Sverige. Men den av alle som gleder seg mest er den yndige og fromme fru Karin, som av lengsel etter sin mor reiste til henne i Rom for mer enn tyve år siden og er blitt hos henne siden og i alt har vært henne lydige og underdanige. Med hjertens fryd tenker hun på at hun nå skal få hjelpe sin gamle mor hjem og snart få se henne som en mektig frue i Vadstena. Ti den gamle har ført et hardt og strengt liv og hjertet hadde krympet seg i datterens bryst når hun så henne sitte og tigge foran Roms kirker eller når hun på valfarten i kulde og mørke måtte overnatte under åpen himmel. For å kunne gi sin glede luft går fru Karin ut for å plukke blomster og vinranker som vokser frodig i Roms ruiner, og hun pynter det lille huset ved Campo dei Fiori med løv likesom en gjør hjemme i Sverige til St. Hans.

Fru Birgitta selv kjenner seg i disse dager som en som etter meget strev er nådd fram til sitt mål og ikke behøver å anstrenge seg mer men kan hvile. Nå drypper hun ikke voks mer i såret på sin arm — hun tør glede seg over fru Karins blomster.

På denne måte går fire fredfylte lykkelige dager og en er fremme ved femte dags morgen. Vi må søke å forestille oss hvorledes det hele har gått for seg. Ingen av husets folk har sikkert sovet den natt, spenningen har vært så altfor stor. Ikke et øyeblikk tviler de på at deres husmor nå skal belønnes av Kristus for livslang troskap, men på hvilken måte vil det skje? Det er midtsommer og kjølighet finnes ikke hverken natt eller dag. De har sittet for åpne vinduer, stirret ut i det kveldende mørke og under urolige drømmer forestilt seg hva morgendagen vil bringe. Hva har de ventet seg? Kan hende at fru Birgitta i ånden skulle føres til Vadstena og der innvies til nonne og abedisse mens hennes legeme skulle forbli i Rom. Kan hende at den pavelige legat skulle komme til dem for i kraft av Guds befaling å forrette den hellige handling i det lille huset ved Campo dei Fiori. Kanskje har deres forventninger formet seg enn høyere og underfullere, ti de er jo vant med hver dag å være vitne til under og høre overnaturlige ting omtale. Hele nonnedrakten, den grå kjortelen, kåpen og mantelen, det hvite lin, det sorte slør og kronen av hvite lerretsstrimler med de fem røde betydningsfulle merker ligger rede — — — — —

Plutselig, nettopp ved daggry da det første morgenlys bryter nattens mørke, setter den syke seg opp i sengen. I hele værelset hersker en ubeskrivelig stillhet. En føler hvordan det gjennomstrømmes av noe guddommelig. De ser hvorledes fru Birgittas ansikt opplyses av en hellig lykksalighet og hvor hennes lepper beveger seg i bønn. Ingen uttalt lyd bryter stillheten og dog fornemmer alle de tilstedeværende det himmelske bud den syke mottar: «Nå har jeg sett, Birgitta, at du har overvunnet verden og at du gjerne forlater den for å gå inn i mitt kloster. Derfor skal din vilje regnes deg til gode som fullbyrdet handling, og jeg vil gi den lønn

at du nå får gå inn til min glede.» Med et blick av dyp og innerlig takknemlighet, synker fru Birgitta ned på sitt leie, mens alle tilstedeværende forstår at den høyeste nåde og velsignelse er kommet til henne, hvorfor de istemmer *Te Deum*. Oppløftet som hun i salig henrykkelse føler de ingen smerte ved den avskjed som forestår. Presten gir henne dødssakramentet. Som etter en felles avtale har på denne femte dags morgen alle Birgittas venner i Rom innfunnet seg for å være vitne til hennes opphøyelse. Og da fru Birgitta er meget elsket er de så mange at hele torvplassen foran hennes bolig er svart av mennesker. De hører sangen fra huset og de som står nærmest banker utålmodig på døren for å få komme inn og være til stede ved høytideligheten. Da hviskes det sakte at den fromme kvinne nå kalles for Guds trone. Budskapet spres fort, og alle forstår at dette var den største lykke som kunne times henne og stemmer i med i jubelsangen. Og mens folkeskaren synger sin kjærlighet ut, sovner fru Birgitta inn i sine barns armer.

Men likesom ringer i vannet rundt den utkastede stein sprer seg over hele vannflaten, så sprer også hennes og hennes nærmestes glede seg ikke alene til folket i Rom, men til hele kristenheten. Et menneske har overvunnet verden og seg selv og har fått en salig død, hentet av Kristus selv.

Hjem til Sverige iler en budbringer med underretning om fru Birgitta Birgersdotters død, men ikke for å bringe sorg med seg. Det er et gledesbudskap han har å fare med, og overalt blir det mottatt som gjelder det en stor felles seier. Det felles gledestårer over at Kristus har tenkt på det fattige landet langt oppe i nord og har opphøyet en av dets døtre til sin elskede brud ved himmeldronningens side. Nå er det tid å glemme all nød og angst, nå har riket og alle dets innbyggere en talsmann hos Gud, som ikke vil gå trett av å be for folket. For alle synes at himlen er kommet jorden nærmere og er blitt mer oppnåelig. Bonden som går i sitt daglige slit høyner blikket fra det jordiske. Husmoren gir gladere enn ellers sin skjerv til tiggeren som ber om den i Sankta Birgittas navn. Mureren som arbeider på Vadstena kloster setter inn sine stener i veggen med større iver ettersom han bidrar til den hellige kvinnes ære. Hele folket har fått et felles gledesemne — det første det noen gang har hatt.

Ennå den dag i dag finnes spor i Sverige av denne folkets glede over at en helgen har oppstått blant det. Dette skjønnne, mektige kirkebygg med sine gravminner og kunstsatter som nå omgir oss her i Vadstena, er framgått av denne glede. Den lyder imot oss fra den herlige Birgittahymne som fra Birgittinermusikken, Birgittinerlitteraturen — ja, fra den ydmyke blondekniplerskes tålmodige arbeid for å pryde altre og korkåper.

Til Sveriges land, til Norden kom hun med sitt bud midt i pestens, innbyrdesstridens og svakhetens århundre. Og hvem vet i dag så meget at han kan regne ut den nytte og gagn hun gjorde? Hun, hvis styrke var ubøyelig, oppelsket hun de krefter som gjenfødde landet? Hun, hvis tro var ubetvingelig, framkalte hun det mot som reddet friheten? Ga tanken på at denne ærlige svenske kvinne har vært en av våre egne, den oppmuntring som var nødvendig for at folket skulle komme til innsikt om sitt verd og sine evner?

Spørsmål og Svar.

(Under denne rubrikk vil en av våre medarbeidere, monsignor Kjelstrup, svare på spørsmål som kan påregne almen interesse. Hans adresse er: *Vår Frue Villa, Smedstad pr. Oslo*. Alle henvendelser behandles konfidentielt, og intet navn offentliggjøres.)

Et misforstått ordtak.

Spørsmål: Jeg spurte nylig en lektor, hvis hovedfag er fransk, hvordan han ville oversette og forklare det eiendommelige ordtak: *Qui mange du Pape, en meurt*. «Det er greit nok», syarte han. «Ordrett oversatt betyr det: «Den som spiser av Pavens, han dør av det». Dvs. Den som spiser ved Pavens taffel, må være forberedt på å dø av det. Med disse ord siktes det til at pavene ofte før i tiden ryddet sine motstandere av veien ved gift.» Har lektoren virkelig rett i sin uhyggelige forklaring — eller finnes det en annen fortolkning av ordtaket?

Lukas.

Svar: Nei, Deres lektor tar her grundig feil, skjont jeg innrømmer at denne fortolkning er nokså alminnelig i våre protestantiske land, hvor fordommene mot pavedømmet ofte er tårnhøye og bringer folk til uten vanskeligheter å tro på de værste bakvaskelser mot pavene. Jeg finner således i et utbredt verk som A. H. Frieds: «Lexikon fremdsprachlicher Citate» følgende oversettelse av det omhandlede ordtak: «*Wer isst, was vom Papste kommt, stirbt daran*». Og oversettelsen ledsages av følgende forklaring: «*Papst Alexander VI. Borgia vergiftete unbequeme Personen bei seinen Gastmahlen*». Har man hørt på maken?

Hvordan forholder det seg så med ordtakets virkelige opprinnelse og betydning? I Frankrike, ordtakets hjemland, så vel som i Italia, hvor pavedømmet residerer, utlegges det således: Vè den som forgriper seg på Pavens — han vil på en uhyggelig måte rammes av Guds straffedom. Om opprinnelsen berettes følgende:

Keiser Napoleon I. hadde gjort pave Pius VI. til sin fange og latt general Berthier erklære Roma for en republikk. Han la ikke skjul på sin stolthet over dette slag mot pavedømmet, som han yndet å kalle «en gammel, rusten maskin». «Der fikk jeg en god stek», sa han en dag til en av sine generaler, en from katolikk, «snart er pavedømmets historie til ende». «Sire», svarte generalen alvorlig, «Pavedømmets historie viser at det er farlig å forgripe seg på pavens person. Fra kong Herodes som lot den første pave kaste i fengsel, og Nero som lot ham korsfeste, og opp til våre dager ble pavens — for å holde meg til Deres Majestetets billede — ingen god stek. Tvertimot: *Qui mange du Pape, en meurt*». Napoleon tok ikke den dristige tale ilde opp, men han ga seg ikke.

La oss høre hvordan det gikk. I 1797 skrev Napoleon til sin bror Joseph som han hadde innsatt til regent i Roma: «Når paven er død, må du gjøre alt som står i din makt for å hindre at det blir valgt en ny pave.» Det var Pius VI. det her var tale om. Han var fremdeles Napoleons fange, og Kristi Kirkes fiender gledet seg over at det snart ville være forbi med pavedømmet, Europas og de verdslige makthaveres alltid våkne samvittighet. Nå skulle dette majestetiske dynasti som hittil hadde trosset alle stormer, for alltid utslettes og «Tu es Petrus» forstumme under St. Peterskirkenes hvelvinger.

2 år etter at Napoleon hadde skrevet disse historiske ord til sin bror Joseph, døde Pius VI. i sitt fangenskap 82 år gammel. Det var den 29. august 1799.

Men Napoleons håp og de overmodige røster ble gjort til skamme. Kardinalene samlet seg i Venezia, og allerede dagen etter trådte kardinal Doria fram foran St. Georgsklosteret og forkynte de jublende venezianere: «Habe-mus Papam — vi har fått en ny pave». Det var benediktinermunken kardinal Chiaramonti som antok navnet Pius VII.

Og hvordan gikk det med den overmodige keiser som hadde lagt hånd på Kristi stedfortreder og svoret pavedømmets undergang? Hans skjebne ble, som man kunne vente, en ny illustrasjon til den gamle generals ord: «Qui mange du Pape, en meurt». Det er om denne tragiske avslutning på et herskerliv i triumfer og seiersrus dikteren sier:

«Med seier fra Moskva til Cartagena
han dør dog ensom på St. Helena.»

Herhjemme —

Ved en beklagelig inkurie er dette referat blitt forsinket:

Hamar. Søndag den 24. aug. hadde Hamar lokalavd. av St. Olavs forbund besøk av monsignore dr. K. Kjelstrup, som kåserte over «Moderkirkens gjenreisning i Norden». Monsignore uttrykte sin glede over å være blant sin gamle menighet igjen, og rettet en spesiell takk til St. Carl Borromeussøstrene for deres oppofrende virksomhet. Msgr. talte med varme og optimisme om sitt interessante emne og boltret seg fritt i den rike erfaring han har siden sin konversjon og opp gjennom årene. Kåseriet som var spekket med forskjellige morsomme opplevelser høstet livlig bifall. På foreningens vegne takket formannen, fru Knutstad, for det gode og oppmuntrende kåseri. Etter den kaffeløse bevertning var det musikk, allsang og utlodning.

Kristian Tilley..

Oslo. St. Olavslaget innbød søndag 28. september til den første familieaften etter ferien og kunne glede seg ved stapp fullt hus. Underholdningen bidro naturligvis sitt dertil da det var operasanger Erling Krogh som hadde lovet å synge. Hans program var vesentlig norsk med islett av et par arier fra kjente operaer. Han er jo så populær og hans stemme så velkjent at det er overflødig å gå nærmere inn på hans kunst. Det er tilstrekkelig å notere at han straks fikk den beste kontakt med publikum, som gang på gang hyldet ham med spontant bifall så han ikke har kunnet unngå å merke hvor takknemlig vi var og hvor vi ønsker et snarlig gjensyn — han var nemlig så elskverdig å love å komme igjen. Hs. høyerverdighet biskopen takket St. Olavslagets styre for dets arbeid ved disse tilstelninger og det gode initiativ som de betød. Det var virkelig familieaftener og biskopen oppfordret alle til å slutte opp om dem som overfor alle andre utslag av menighetsarbeid. — Salen og scenen var

vakkert dekorert, den siste med et skjønt landskap som bakteppe — særlig lykke gjorde et praktfullt grønnakarrangement, som det etter bevertningen ble holdt auksjon over. Den brakte mange utmerkede bud til like stor glede for kjøperen som for formålet når «hammeren» falt, i dette tilfelle i øvrig meget passende var denne erstattet med en suppeslev, antagelig for å markere den vei grønnsakene til syvende og sist skulle ta, uansett hvem som nå førte dem i triumf ut av lokalet! Det hersket bare en mening om at denne auksjon var et like så gagnlig som fornøyeelig påfunn. Og lagets styre gikk også rundt med tilfredse ansikter og så heller ikke annet enn det samme. En helt igjennom vellykket fest!

M. R.

Oslo. Søndag den 5. oktober ga frk. Astri Borg-Müller en konsert til inntekt for Vikariatet, som hadde trukket fullt hus. Blant tilhørerne bemerkedes sangerinnens lærer, den kjente pedagog Maria Raidl, som i øvrig uttalte seg særdeles anerkjennende om sin dyktige elev, til hvem hun har store forventninger. Det var også interessant å følge som frk. Borg-Müllers i seg selv utmerkede stemmemateriale har vunnet i fylde og klangskjønnhet det siste året — navnlig kom dette meget tiltalende fram i de litt mer seriøse programposter, hvor fraseringen er særdeles god. En merker stadig det intense og alvorlige arbeid som ligger bak alle prestasjonene — et arbeid som hvis det fortsetter like så energisk som hittil skulle kunne føre langt. Undres på om ikke frk. Borg-Müller har en framtid for seg som oratorie-sangerinne — det er noe vederheftig og oppriktig religiøst i hennes foredrag av dypere musikk som ikke er helt alminnelig hos våre syngende kunstnerinner. Også som Mozartfortolkerske høres det ut som sangerinnen skulle ha mange gode betingelser, ikke minst et heldig sceneytre og dramatisk nerve. I de høyere registre har stemmen en yndig og individuell klang som frk. Borg-Müller stort sett helt behersker. Mellomtonene trenger ennå mer gjennomarbeid for ikke å virke litt flate og til tider litt usikre i satsen — dette kan dog skyldes konsertnervøsitet da det jo praktisk talt var for en debut på den virkelige konserttribune å regne. Som sådan må den betraktes som særdeles lovende med en del allerede innfridde løfter. — Ved pianoet var den utmerkede kunstner *Thoralf Norheim* en god og sikker støtte likesom hans solonumre var av meget høy kvalitet — nevnlige var utførelsen av Chopins vanskelige og sjelden spilte 3 E-cossais fremragende. Begge de opptredende måtte gi ekstrasumre og ble hyldet såvel av publikum som av sognepresten, som i biskopens portreise på Vikariatets vegner varmt takket for «den gode, nyttige og skjonne kveld».

Et lite kursus i kirkelatin.

XIII.

ANNEN DEKLINASJON PÅ ER.

A. Noen få ord slutter på *-er* i nom. og vok. kasus entall; andre kasus er det samme som i 2. deklinasjon på *-us*. Ordene er hankjønn.

	entall	flertall
nom. og vok.	LIBER, bok	LIBRI
akk.	LIBRUM	LIBROS
gen.	LIBRI	LIBRORUM
dat. og abl.	LIBRO	LIBRIS

B. 1. Bøylikedan:

ager, aker.

magister, lærer, mester.

minister, tjener, hjelper, assistent.

2. *puer, gutt, beholder e i alle kasus (puerum, pueri osv.).*

3. *Vir, mann: virum, viri, viro osv.*

C. OPPGAVE.

1. Magister adest et vocat te.
2. Angeli sunt ministri Dei.
3. Púeri Dóminum laudant.
4. Magístri, púeris stellas monstrant.
5. Vos vocátis me magister et Dóminus.
6. Viri Galiláee, quid vidétis?
7. Beátus vir qui timet Dóminum.
8. Librum magnum hábeo.

D. ADJEKTIVER PÅ ER (hankjønn)
og RA (hunkjønn).

1. Der er også noen få adjektiver som slutter på *-er* i nom. og vok. hankjønn og på *-ra* i nom. og vok. hunkjønn. Av disse forekommer oftest *noster*, *vår*, og *vester*, *deres*, *eders*.

	Hankjønn	
	entall	flertall
nom. og vok.	NOSTER	NOSTRI
akk.	NOSTRUM	NOSTROS
gen.	NOSTRI	NOSTRORUM
dat. og abl.	NOSTRO	NOSTRIS

	Hunkjønn	
	entall	flertall
nom. og vok.	NOSTRA	NOSTRAE
akk.	NOSTRAM	NOSTRAS
gen.	NOSTRAE	NOSTRARUM
dat.	NOSTRAE	NOSTRIS
abl.	NOSTRA	NOSTRIS

2. Bøy likedan:
vester, *deres*.
pulcher, skjønn.
niger, svart, sort.

E. Øvelser.

1. Bøy sammen et *-er* ord med et *-er* adjektiv, f. eks. *liber noster*, *liber nostrum* osv.
2. Bøy sammen et *-er* ord med et *-us* adjektiv, f. eks. *liber magnus*, *liber magne* osv.
3. Bøy sammen et *-us* ord med et *-er* adjektiv f. eks. *filius pulcher*, *fili pulcher* osv.
4. Bøy sammen et *-a* ord (hunkj.) med et *-er* adjektiv (dvs. *-ra* i hunkj.) f. eks. *filia pulchra* osv.

- F. *colúmba* due.
decórus, a vakker.
doctrína lære.
Galiláea Galilea.
quia fordi.
suus, a sin, sitt.

G. OPPGAVE.

1. Pulchra es, María.
2. Deus vester magnus et gloriósus est.

3. Filii vestri et filiae vestrae.
4. Non sunt tímidi nautae nostri.
5. María est regína nostra.
6. Quis Deus magnus sicut Deus noster?
7. Nigra sum sed formósa, filiae Jerúsalem.
8. Jerúsalem plena est doctrína vestra.
9. Beáti sunt óculi vestri quia vident.
10. Ecce tu pulchra es, amíca mea, ecce tu pulchra, óculi tui columbárum.
11. Ecce tu pulcher es, dilécte mi, et decórus.
12. Filiórum nostrórum amíci adsunt.
13. Anna rosas multas et pulchras habet.
14. Deus noster filium suum Jesum glorificat.

TOLLFRI TANKER

Det gis aldri fortvilte situasjoner, bare fortvilte mennesker.

Når vi dømmer andre foreligger det alltid en hemmelig overvurdering og opphøyelse av vårt eget verd. Den kristne kjærlighet som ser opp til Frelseren og lærer av ham, kan som følge av dette bare ha ringe tanker om seg selv og vennlige tanker for andre. Det er umulig å tenke seg at et menneske som lever i Herrens nærhet kan være «en svepe» med sin tunge — ti det er umulig å være i hans velbehag og samtidig være fylt av misunnelse og ubarmhjertighet. Kjærlighet til Gud vil, om den er sann og ekte, alltid skape kjærlighet til vår neste. Vår ytre holdning over for våre medmennesker er en målestokk for vår kjærlighet til Gud.

A klage og å klandre
og skyte skyld på andre
og legge grått til grått,
det lyser opp ei dagen,
ditt sinn er hovedsaken.

Bli du kun god, bli all ting godt.

A flytte og å flakke
ei hjelper. Ta til takke
med plassen du har fått.
Den rot vil aldri lykkes
som stadig opp skal rykkes.

Bli du kun god, bli all ting godt.

Redaktør: E. Dithmer-Vanberg.

Thronsen & Co. boktrykkeri, Bernh. Getz gt. 3 - Oslo.